

Kibuna maardla Kibuna II kruusakarjääri keskkonnaloa nr KL-512797 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUS

Lähtudes Päidre Põllud OÜ 25.11.2025 esitatud Kibuna II kruusakarjääri keskkonnaloa nr KL-512797 muutmise taotlusest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõige 1 punkti 1, § 6 lõige 2 punkti 2 ja lõike 4, § 9 lõike 1, § 11 lõiked 2, 8 ja 8¹, maapõueseaduse § 48 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4, keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ ja tuginedes Saue Vallavolikogu 26.03.2026 otsusele nr 10 otsustab Keskkonnaamet:

1.1. jätta algatamata Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldise keskkonnaloa nr KL-512797 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamine;

1.2. Kibuna II kruusakarjääri keskkonnakaitseloa muutmise taotluse menetlemisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Väljavedu kaevandamisalalt peab toimuma Otsarimetsa kinnistult (katastritunnusega 29702:001:0046) mööda kaevandaja poolt rajatavat teed, mis jookseb paralleelselt Männiku-Veera teega (teeregister nr 2971003) Otsarimetsa kinnistul.

1.2.2. Päidre Põllud OÜ kohustub rajama Otsarimetsa ja Lepiku (katastritunnus 29701:001:0449) kinnistute vahele 3 m kõrguse müratõkkevalli enne kaevandamistegevuse alustamist ning säilitama kõrghaljastusega ala 100 m ulatuses Lepiku kinnistust põhja poole (mäeeraldise ja teenindusmaa alal Otsarimetsa kinnistu piirides).

1.2.3. Kaebuste esitamisel tuleb kaevandamisloa omanikul aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes mõõta mürataset kaebuse esitaja katastriüksusel ning piirnormide ületamisel korraldada koheselt karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks.

1.2.4. Karjääri lubatud tööaeg on esmaspäevast reedeni ajavahemikus 08.00-17.00. Puhkepäevadel ja riigipühadel ei ole karjääris töötamine lubatud.

1.2.5. Tolmu leviku tõkestamiseks peab vastavalt liikluseaduse § 34 lõikele 6 mäeeraldiselt väljuv sõiduki veos vastavalt oma eripärale olema paigutatud, kinnitatud ja kaetud nii, et see ei ohusta inimest ega keskkonda, ei põhjusta varalist kahju ega takista liiklust.

1.2.6. Karjääris on lubatud kasutada ühte sõelumiskompleksi ja ühte purustus-sorteerimissõlme ainult ploki 4 aT põhja osas ja ploki 3 aT lääne nurgas, lähimatest elamutest vähemalt 200 meetri kaugusel ning tingimusel, et samal ajal kõrval asuvas Kibuna III karjääris purustussõlm ei tööta.

1.2.7. Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C, tuleb karjääris kasutatavaid teid ja valmistoodangu puistanguid kasta või töödelda pidevalt vastavate vahenditega õhusaaste leviku vältimiseks. Kui kaevandamist (maapõueseaduse § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta.

1.2.8. Päidre Põllud OÜ annab tasuta Saue vallale tee teenindamiseks vajaliku maa

Otsarimetsa kinnistu ulatuses. Teemaa katastriüksuse väljamõõdistamise ning riigilõivu ja notaritasu maksab Saue Vallavalitsus.

1.2.9. Päidre Põllud OÜ korrastab Männiku-Veera tee (teeregister nr 2971003) kruusatee nõuetele vastavaks kuni Tammemäe kinnistuni hiljemalt 30. juuniks 2023. aastaks eeldusel, et ettevõttele kaevandamisloa väljastatakse. Kruusateelt väljasõit riigimaanteele 11381 Munalaskme-Laitse teele ning Otsarimetsa kinnistu plokkide 3 aT ja 4 aT ülesõit korrastatakse asfaldiga.

1.2.10. Kaevandamisala korrastamisprojekti tuleb ette näha metsa istutus ning istutatavate taimede 2 aastane järelhooldus.

1.2.11. fikseeritakse Nuka kinnistu (katastritunnusega 29701:001:0453) puurkaevu (vid: PRK0060087) veetase ja kvaliteet sõltumatu ettevõtte poolt enne kaevandusloa väljastamist. Määrata järgmised kvaliteedinäitajad: elektrijuhtivus, pH, lahustunud hapniku sisaldus, keemiline hapnikutarve, ammoonium, kloriidid, sulfaadid, nitraadid, naftasaadused (vastavalt keskkonnaministri 01.10.2019 määruse nr 48 §-le 6, § 9 lg 1, § 10 lg 1;

1.2.12. Männiku-Veera tee L1 (katastritunnusega 72501:001:0967) tuleb anda tasuta üle Saue valla omandisse enne loa väljastamist;

1.2.13. kaevandaja on kohustatud karjääri korrastamise käigus rajama Männisalu kinnistule (katastritunnusega 72501:001:0966) sõidutee selliselt, et Männiku-Veera tee L1 kinnistult (katastritunnusega 72501:001:0967) oleks tagatud juurdepääs Männimäe kinnistule (katastritunnusega 72501:001:0159), et tagada juurdepääs loodavale puhkealale. Rajatav tee antakse tasuta üle Saue vallale enne kaevandusloa kehtivuse lõppu. Vastava kohustuse tagamiseks sõlmitakse notariaalne võlaõiguslik kokkulepe koos eelmärkega;

1.2.14. enne kaevandusloa väljastamist tuleb Männiku-Veera ja Salu-Nuka teede kasutamise ja korrashoiu tingimused kirjalikult kokku leppida asjasse puutuvate osapoolte vahel.

1.3. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KeHJS § 12 lõike 1¹ punkti 2 kohaselt käesolevast KMH algatamata jätmisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Päidre Põllud OÜ (registrikood 10340091, aadress Turu tn 34-213, Tartu linn, Tartu linn, 51004 Tartu maakond) esitas 25.11.2025 Keskkonnaametile Kibuna II kruusakarjääri keskkonnaloa nr KL-512797 muutmise taotluse (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 25.11.2025 dokumendina nr DM-134565-1 ning nõuetekohane taotlus registreeritud 15.01.2026 dokumendina nr DM-134565-4).

Päidre Põllud OÜ omab Kibuna maardlas Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisel täiteliiva ja -kruusa kaevandamiseks keskkonnakaitseloa nr KL-512797 (kehtiv kuni 07.06.2030).

Ettevõtte taotleb Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisel sügavuti laiendamist nii, et mäeeraldis

hõlmaks ka Kibuna kruusamaardla täiteliiva aktiivse tarbevaru plokid 7 ja 8 aT. See tähendab mäeeraldise sügavuti laiendamist keskmiselt 1,8 – 1,9 m võrra. Pindalaliselt ei soovita kehtiva loaga võrreldes muudatusi teha. Selline laiendamine võimaldab realiseerida eraomandisse kuuluvat maavara, mille hilisem kaevandamine peale aktiivse Kibuna II kruusakarjääri ammendamist ja korrastamist ei ole tehnoloogiliselt, majanduslikult ega ka keskkonna-alaselt otstarbekas. MaaPS § 68 lõike 3 p 2 alusel on mäeeraldise laiendamine põhjendatud, kui mäeeraldise laiendamine on vajalik sellise maavara kaevandamiseks, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud.

2.2. Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust MaaPS-le, keskkonnaministri 23.10.2019 määrusele nr 56 „Keskkonnanõu taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnanõu taotluse ja loa andmekoosseis“ ning kas koos taotlusega oli esitatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanõu juhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 6¹ lõike 1 kohane teave. Esitatud taotlus vastas nõuetele, sisaldades muu hulgas KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teavet.

2.3. Keskkonnanõu taotlus on 02.02.2026 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet teavitas 02.02.2026 kirjaga nr DM-134565-7 keskkonnanõu muutmise taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid.

Avalikustamise käigus laekus kohalike elanike mitmeid pöördumisi.

25.02.2026 edastas eraisik S.G oma seisukohad Kibuna II kruusakarjääri ja käesoleva menetluse kohta, samuti sooviti olla kursis menetluse edasise käiguga (KOTKAS 25.02.2026 nr DM-134565-9).

06.03.2026 edastas eraisik T.P oma seisukohad Kibuna II kruusakarjääri ja käesoleva menetluse kohta, samuti sooviti olla kursis menetluse edasise käiguga (KOTKAS 09.03.2026 nr DM-134565-10).

08.03.2026 edastas eraisik T.E oma seisukohad Kibuna II kruusakarjääri ja käesoleva menetluse kohta, samuti sooviti olla kursis menetluse edasise käiguga (KOTKAS 09.03.2026 nr DM-134565-11).

08.03.2026 edastas eraisik L.E oma seisukohad Kibuna II kruusakarjääri ja käesoleva menetluse kohta, samuti sooviti olla kursis menetluse edasise käiguga (KOTKAS 25.02.2026 nr DM-134565-12).

11.03.2026 edastas eraisik E.V oma seisukohad Kibuna II kruusakarjääri ja käesoleva menetluse kohta, samuti sooviti olla kursis menetluse edasise käiguga (KOTKAS 11.03.2026 nr DM-134565-13).

11.03.2026 edastas eraisik A.V oma seisukohad Kibuna II kruusakarjääri ja käesoleva menetluse

kohta, samuti sooviti olla kursis menetluse edasise käiguga (KOTKAS 11.03.2026 nr DM-134565-14).

17.03.2026 edastas Saue Valla keskkonnaspetsialist kohaliku elaniku seisukohad Kibuna II kruusakarjääri ja käesoleva menetluse kohta ja väidetavad keskkonnaloa nr KL-512797 kõrvaltingimuste rikkumised (KOTKAS 17.03.2026 nr DM-134565-16). KMH eelhinnangu eelnõu saatmise ajal on Keskkonnaamet selgitamas väidetavate rikkumiste tagamaid.

17.03.2026 edastas Advokaadibüroo Lepmets Nõges OÜ oma esindatavate eraisikute L.L ja A.K seisukohad Kibuna II kruusakarjääri ja käesoleva menetluse kohta, samuti sooviti olla kursis menetluse edasise käiguga (KOTKAS 17.03.2026 nr DM-134565-15). Advokaadibüroo Lepmets Nõges OÜ täiendas oma varem esitatud seisukohti 13.04.2026 (KOTKAS 14.04.2026 nr DM-134565-21).

Laekunud seisukohad käsitlesid mitmeid teemasid. Teemasid on käsitletud käesolevas keskkonnamõjude eelhinnangus.

Toodi välja rahulolematust keskkonnaloa korduvate pikendamiste osas. Maapõueseaduse § 67 lg 1 sätestab, et kui kaevandamisloa kehtivusaja jooksul ei ole kaevandavat maavara mäeeraldise piires täielikult ammendatud või kaevandatud maa ei ole korrastatud, pikendab kaevandamisloa andja loa omaja taotluse alusel loa kehtivust aja võrra, mis on vajalik maavara ammendamiseks, kuid mitte rohkem kui käesoleva seaduse § 60 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaja võrra (liiva ja kruusa kaevandamise korral kuni 15 aastaks). Seega sõltub kaevandamislubade pikendamine paljuski materjali nõudlusest.

Välja toodi müra mõju naaberkiinnistutele. Müra mõju on hinnatud KMH eelhinnangu eelnõu peatükis 3.1.5., kus jõutakse järeldusele, et lähimate elamute juures ei ületata Eesti Vabariigi keskkonnaministri poolt 16.12.2016. a. kehtestatud määruses nr 71 “Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid” esitatud müratasest 60 dB. Müra häiringute täiendavaks vähendamiseks seatakse keskkonnaloale ka asjakohased kõrvaltingimused.

Tunti muret veekvaliteedi ja kättesaadavuse pärast. Teemat käsitleb KMH eelhinnangu eelnõu peatükk 3.1.5, kus jõutakse järeldusele, et 6 tuh m³ täiteliiva kaevandamine vee alt, ilma veetaset alandamata ja vett ära juhtimata ei mõjuta olulisel määral piirkonna veetaset ning läheduses asuvaid puurkaeve. Kuna kaevandamise käigus põhjavee taseme alandamist ette ei nähta, ei ole ka alust arvata, et piirkonna kaevude veetase võiks olla ohustatud.

Tunti muret kinnisvara väärtuse alanemise pärast. Maapõueseaduse § 50 lõige 10 sätestab, et kui mäeeraldis või selle teenindusmaa asub elamule lähemal kui 100 meetrit, tuleb taotlusele lisada selle kinnistu omaniku nõusolek. Kibuna II kruusakarjääri teenindusmaast 100 m raadiusesse ei jää elamuid. Täiendavalt ei ole võimalik Keskkonnaametil kinnisvara väärtust hinnata ega mõjutada.

Muret tunti ka transpordi ja kohalike teede heaolu ja kvaliteedi osas. Keskkonnaametil on info, et kohalik omavalitsus on Transpordiametiga nendes küsimustes koostööd tegemas.

Muret väljendati ka taime ja loomaliikide kadumise pärast tegevusega seotud kinnistutel. Kibuna II kruusakarjääriga seotud katastriüksused on eraomandis ning sealne maavara pealpool lamamit kuulub maaomanikule, seega on omanikul õigus oma maad kasutada oma äranägemise järgi. Olemasolevate vaatlusandmete põhjal ei paikne Kibuna II kruusakarjääri teenindusmaal ega selle vahetus läheduses kaitsealuseid liike. Kaevandamistegevus toob endaga kaasa maastiku pikaajalise või püsiva muutumise. Samas on majanduslikust aspektist oluline ka taastumatute maavarade jätkusuutliku kasutamise tagamine. Karjääri rajamisel ja selle töötamise jooksul looduslik mitmekesisus paratamatult vaesub. See saab hakata taastuma peale karjääri korrastamist. Kibuna II kruusakarjäär korrastatakse metsamaaks, kuhu saavad korrastamise järel tekkida uued kooslused.

Tuginedes haldusmenetluse seaduse §-le 50 korraldas Keskkonnaamet ettepanekute ja vastuväidete arutamiseks 10.03.2026 Laitse seltsimajas avaliku arutelu. Avalikul arutelul käsitleti muuhulgas ka kohalikest laekunud kirjades tõstatatud teemasid. Arutletud teemad ja tehtud ettepanekud märgiti koosoleku protokollis. Protokoll edastati osalejatele ning registreeriti KOTKAS 18.03.2026 nr DM-134565-18.

Kohalikest elanikest laekunud seisukohtadele on kirjalikult vastatud XX.XX.2026 kirjaga nr DM-134565-X.

2.4. Koosõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Kibuna II kruusakarjääri keskkonnanõu taotluse 02.02.2026 kirjaga nr DM-134565-8 Saue Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks. Saue Vallavolikogu nõustus 26.03.2026 otsusega nr 10 (registreeritud KOTKAS 31.03.2026 numbriga DM-134565-19) keskkonnanõu andmisel järgmistel tingimustel:

1.1 keskkonnanõu nr KL-512797 kõik kõrvaltingimused jäävad kehtima muutmata kujul, sh punkt nr 4;

1.2 kaevandamisloa kehtivusaega pikendatakse 5 aastat, millest viimase 2 aasta jooksul toimub rikutud ala korrastamine ning kaevandustegevus on lõppenud;

1.3 fikseeritakse Nuka kinnistu (katastritunnusega 29701:001:0453) puurkaevu (vid: PRK0060087) veetase ja kvaliteet sõltumatu ettevõtte poolt enne kaevandusloa väljastamist;

1.4 Männiku-Veera tee L1 (katastritunnusega 72501:001:0967) tuleb anda tasuta üle Saue valla omandisse enne loa väljastamist;

1.5 kaevandaja on kohustatud karjääri korrastamise käigus rajama Männisalu kinnistule (katastritunnusega 72501:001:0966) sõidutee selliselt, et Männiku-Veera tee L1 kinnistult (katastritunnusega 72501:001:0967) oleks tagatud juurdepääs Männimäe kinnistule (katastritunnusega 72501:001:0159), et tagada juurdepääs loodavale puhkealale. Rajatav tee antakse tasuta üle Saue vallale enne kaevandusloa kehtivuse lõppu. Vastava kohustuse tagamiseks sõlmitakse notariaalne võlaõiguslik kokkulepe koos eelmärkega;

1.6 enne kaevandusloa väljastamist tuleb Männiku-Veera ja Salu-Nuka teede kasutamise ja korrashoiu tingimused kirjalikult kokku leppida asjasse puutuvate osapoolte vahel.

Taotleja on kohaliku omavalitsuse seatud tingimustega nõustunud 02.04.2026 e-kirjas. (KOTKAS 02.04.2026 nr DM-134565-20).

Saue Vallavalitsuse seatud tingimusi arvestatakse keskkonnavalitsuse muutmisel.

Keskkonnaamet täiendab punkti 1.3 ning sõnastab selle järgmiselt: fikseeritakse Nuka kinnistu (katastritunnusega 29701:001:0453) puurkaevu (vid: PRK0060087) veetase ja kvaliteet sõltumatu ettevõtte poolt enne kaevandusloa väljastamist. Määrata järgmised kvaliteedinäitajad: elektrijuhtivus, pH, lahustunud hapniku sisaldus, keemiline hapnikutarve, ammoonium, kloriidid, sulfaadid, nitraadid, naftasaadused (vastavalt keskkonnaministri 01.10.2019 määruse nr 48 §-le 6, § 9 lg 1, § 10 lg 1).

2.5. KeHJS § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusloa või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamisloa Keskkonnaamet. Seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6¹ lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas pealmaakavandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

KeHJS § 11 lõike 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhinnangust (vt ptk 3) ja asjaomase asutuse seisukohast (seisukohad ning selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta, vt ptk 4). KeHJS § 11 lõike 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lõike 2 või 2¹ alusel, lisatakse otsusele eelhinnang.

3. EELHINNANG

KeHJS § 6¹ lõike 3 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ja eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ (määrus nr 31).

Keskkonnaamet on eelhinnangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. Kibuna II kruusakarjääri keskkonnaloa muutmise taotluse seletuskiri, sh KeHJS § 6¹ lõike 1 kohane teave;
2. Maa-ameti geoportaali kaardirakendused;
3. Kibuna II kruusakarjääri taotlusele koostatud eksperthinnang (koostaja OÜ Inseneribüroo STEIGER, töö nr 21/3331 „Kibuna liivakarjääri ja Kibuna II kruusakarjääri välisõhu eksperthinnang“);
4. Saue valla üldplaneering (kehtestatud Saue Vallavolikogu 28.06.2021 otsusega nr 40);
5. Harju maakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1- 4/78).

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Päidre Põllud OÜ omab Kibuna maardlas Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisel täiteliiva ja -kruusa kaevandamiseks keskkonnakaittseluba nr KL-512797 (kehtiv kuni 07.06.2030).

Ettevõtte taotleb Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisel sügavuti laiendamist nii, et mäeeraldis hõlmaks ka Kibuna kruusamaardla täiteliiva aktiivse tarbevaru plokid 7 ja 8 aT. See tähendab mäeeraldisel sügavuti laiendamist keskmiselt 1,8 – 1,9 m võrra. Pindalaliselt ei soovita kehtiva loaga võrreldes muudatusi teha. Selline laiendamine võimaldab realiseerida eraomandisse kuuluvat maavara, mille hilisem kaevandamine peale aktiivse Kibuna II kruusakarjääri ammendamist ja korrastamist ei ole tehnoloogiliselt, majanduslikult ega ka keskkonna-alaselt otstarbekas. MaaPS § 68 lõike 3 p 2 alusel on mäeeraldisel laiendamine põhjendatud, kui mäeeraldisel laiendamine on vajalik sellise maavara kaevandamiseks, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud.

Kibuna II kruusakarjäär asub Harju maakonnas Saue vallas Kibuna külas eraomandisse kuuluvatel kinnistutel Männisalu (katastritunnus 72501:001:0966, registriosa nr 3519550) ja Otsarimetsa (katastritunnus 72501:001:0965, registriosa nr 3519550) Kibuna kruusamaardlas (registrikaardi nr 976). Tegevus toimub kahel lahustükil, mille vahele jääb Männiku-Veera tee L1 (katastritunnus 72501:001:0967, registriosa nr 3519550), tee stabiilsuse tagamiseks on jäetud ning tuleb ka edaspidi jätta nõlva hoidetervik.

Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisel teenindusmaa pindala on 10,01 ha, sh mäeeraldis pindalaga 9,76 ha ning neid käesoleva taotlusega muuta ei soovita. Taotletav mäeeraldis hõlmab täielikult täitekruusa ploki 3 aT ning täiteliiva plokkide 4, 7 (osaliselt veealune) ja 8 aT. Käesoleva taotlusega lisanduvad plokid 7 ja 8 aT asuvad aktiivse mäeeraldisel lamamis.

Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisega hõlmatavad varukogus seisuga 30.06.2025 on järgmine:
3 plokk (täitekruus) – 65,32 tuh m³, kaevandatav varu 62,32 tuh m³;
4 plokk (täiteliiv) – 57,25 tuh m³, kaevandatav varu 37,25 tuh m³;

7 plokk (täiteliiv) – 117 tuh m³, kaevandata varu 106 tuh m³;

8 plokk (täiteliiv) – 60 tuh m³, kaevandata varu 32 tuh m³.

Kokku on täiteliiva aktiivne tarbevaru 234,25 tuh m³ ja kaevandata varu 175,25 tuh m³ ning täitekruusa aktiivne tarbevaru 65,32 tuh m³ ja kaevandata varu 62,32 tuh m³.

Kibuna II kruusakarjääri keskkonnakaitsetloa pikendamist taotletakse viieks aastaks (kuni 07.06.2035) ning karjääri keskmiseks aastaseks tootmismahuks 50 tuh m³. Kaevandamise keskmine aastamäär ei kohusta loa omanikku karjäärist vastavat kogust materjali aasta jooksul kaevandama. Reaalsed karjääris kaevandata varu kogused aasta lõikes sõltuvad kaevandamisloa omaniku tööplaanidest ja materjali vajadusest. Maavara kasutatakse ehituses, teedeehituses, täitepinnaseks, ehitussegudes ja betooni täiteliivaks. Kaevandatud maa korrastatakse metsamaaks.

Kibuna II kruusakarjäär piirneb vahetult ida poolt Kibuna karjääri (katastritunnus 72601:001:1228) ja Kadaka (katastritunnus 29701:001:0447) kinnistutele jääva Kibuna kruusamaardla ehituskruusa aktiivse tarbevaru plokiga 2 ja täiteliiva aktiivse tarbevaru plokiga 1, kuhu on antud keskkonnaluba nr KL-513096 maavara kaevandamiseks AS-le A&P Mets.

Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisele lähimad elamud asuvad ca 120 m kaugusel idas Nuka kinnistul (tunnus 29701:001:0453), ca 200 m kaugusel loodes Indreku kinnistul (tunnus 29702:001:0170), ca 250 m kaugusel läänes Männiku kinnistul (tunnus 72601:001:0958) ning ca 350 m kaugusel kagus Tammemäe kinnistul (tunnus 72501:001:0160).

Taotletavast Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisest idas ca 500 m kaugusel kulgeb Tallinn-Riisipere raudteetrass (tunnus 4071835). Teisel pool raudteetrassi asub Kaasiku küla tiheasustusega piirkond. Mäeeraldise teenindusmaa piirist ca 40 m kaugusel põhjas kulgeb Munalaskme-Laitse tee (tee nr 11381). Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldise kahe lahustüki vahele jääb Männiku-Veera tee L1 (katastritunnus 72501:001:0967; tee nr 2971003).

Mäenduslikud tingimused Kibuna II kruusakarjääris kaevandamise jätkamiseks ja sügavuti laiendamiseks on soodsad – katend on suuremas mahus kooritud, varu asub suuremas osas pealpool keskmist põhjaveetasel ning juurdepääs karjäärile on hea. Veealust varu on ca 6 tuh m³. Katendi kogus Kibuna II kruusakarjääris on 26 tuh m³, mis on juba suuremas osas ladustatud mäeeraldise teenindusmaale moodustatud müratõkkevallidesse.

Kibuna II kruusakarjääri keskmine kasuliku kihi paksus võimaldab kaevandada ühe astanguga, vajadusel tuleb kaevandada kahe astanguga. Maavara väljatakse ekskavaatoriga. Kaevis laetakse töötlemiseks mobiilsesse purustisse/sõelurisse või otse kallurauto kasti ja transporditakse karjäärist välja. Fraktsioneeritud materjali transpordiks ja vajadusel ka purusti/sõeluri või kallurite teenindamiseks võib lisaks kasutada frontaallaadurit. Väljaveoks on rajatud eraldi teed, ülesõit ja väljasõit karjäärist on viidud musta katte alla. Mürarikkamad tööd (nt kaevandamine, kaevis töötlemine) on lubatud teha ajavahemikus 08.00 – 17.00. Tööde efektiivsuseks korraldamiseks toimuksid müravaesemad remont-, hooldus- ja laadimistööd 07.00 – 19.00. Nädalavahetustel ja

riigipühadel on töö keelatud. Täpsem kaevandamistehnoloogia valik ja mäetööde ajaline ja ruumiline areng on määratud kaevandamise projektis.

Arvestades geoloogilisi, keskkonnakaitselisi ja mäetehnilisi tingimusi, peaks kaevandamisel järgima alljärgnevat tehnoloogilist skeemi. Katend (muld) kooritakse ja vallitatakse ajutistesse puistangutesse teenindusmaale. Muld vallitatakse kuni 3 m kõrgustesse aunadesse esmajoones lähima elamu suunale. Säilitamaks mulla bioloogilist aktiivsust, ei tohi aunasid tihendada. Katendi koorimine ja vallitamine toimus kuival aastaajal pinnase loodusliku niiskuse juures. Vallitatud katendist saab kujundada tõhusa müra- ja osakeste (tolm) tõkke. Vastav mäetööde korraldamine võimaldab kaevandamisega samaaegselt alustada ammendatud ala korrastamistööid. Kibuna II kruusakarjäär korrastatakse metsamaaks. Juhul kui kogu katend ei osutu korrastamisel vajalikuks, siis see võõrandatakse vastavalt maapõueseaduse §-le 99. Seega on välistatud katepinnase muutumine jäätmeteks jäätmeseaduse mõistes. Vajalik katendi kogus karjääri ala korrastamiseks selgub korrastamisprojekti koostamise käigus.

Kaevandamisprojektis määratakse täpsem kaevandamise tehnoloogia ja mäetööde ajaline ning ruumiline areng. Pärast varu ammandamist tuleb kaevandatud maa korrastamiseks koostada korrastamisprojekt. Ala tehniline korrastamine (nõlvade kujundamine) on otstarbekas teha paralleelselt mäetöödega.

3.1.2. Tegevuse seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Saue valla üldplaneering on kehtestatud Saue Vallavolikogu 28.06.2021 otsusega nr 40. Vastavalt Saue valla kehtiva üldplaneeringu kaardirakendusele on kõik Kibuna II kruusakarjääriga kattuvad katastriüksused mäetööstusmaa sihtotstarbega ning kaardilt selgub, et Kibuna II kruusakarjääri teenindusmaa ei kattu ühegi üldplaneeringus seatud piiranguga. Seega Saue valla üldplaneering ei piira nimetatud kinnistutel kaevandamistegevust.

Üldplaneeringu seletuskirjas on toodud: *.../uute karjääride rajamisel tuleb arvestada kaevandamise ning sellega kaasneva keskkonnamõjuga vastavalt KeHJS-le. Käsitletavateks teemadeks on muuhulgas võimalik veerežiimi muutumine, uute väljaveoteede ehitamine või olemasolevate ümberehitamine ja nende sidumise võimalikkus riigimaanteega ning tekkiva mõju, eelkõige liiklusohutuse, selgitamine jms. Alade kaevandamisjärgne kasutamine kavandada puhkealadena, maatulundusmaana vm antud asukohta sobiva kasutusviisiga.../*. Käesoleval juhul on tegemist juba tegutseva karjääri sügavuti laiendamisega. Käesolev eelhinnang koostatakse vastavalt KeHJS § 6 lõikes 2 punktis 2, § 6¹ lõigetes 3 ja 5 ning § 11 lõigetes 2 ja 4 sätestatule.

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneering on riigi tasandi planeering, mille peamine eesmärk on kõrgema kvaliteediga lubjakivi varustuskindluse tagamine ning selleks sobivate riigi huviga alade määratlemine. Planeering on käesoleva eelhinnangu koostamise ajal eelnõu etapis. Planeering ei käsitle kruusa kaevandamise konkreetseid strateegilisi asukohti ega määra kruusa kaevandamiseks ette konkreetseid alasid. Kruusa puhul on teemaplaneeringus

seatud üldised põhimõtted, millest edasises kavandamises ja loamenetlustes lähtuda, kuid konkreetsete asukohtade sobivuse üle otsustamine ei kuulu maakonnaplaneeringu ülesannete hulka.

Harju maakonnaplaneeringu 2030+ kehtiva maakonnaplaneeringu kaardirakenduse kohaselt ei esine Kibuna II kruusakarjääri teenindusmaa alal piiranguid, seega maakonnaplaneering ei piira Kibuna II kruusakarjääri teenindusmaal kaevandamistegevust.

Eeltoodust lähtuvalt ei ole kavandatav tegevus vastuolus strateegiliste planeerimisdokumentide ja kehtivate õigusaktidega.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade (nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik) kasutamine

Kibuna II kruusakarjääris kaevandatavat täitekruusa kasutatakse piirkonna üld- ja teedehituses, täiteliiva saab kasutada nii üld- ja teedehituses, valikuliselt ehitussegudes kui ka betooni täitematerjalina.

Kasuliku kihi moodustab Kibuna II kruusakarjääris kruus eriteralise liiva, veeriste ja munakatega (täitekruus) ning täiteliiv. Kruusas esinevate savi- ja tolmuosakeste (31,5 mm) sisaldus on mäeeraldise piires samuti varieeruv, jäädes vahemikku 22-52%. Kruusasem materjal, kus osakeste >31,5 mm sisaldus jääb 48-50% piiresse levib kruusaploki 3 aT kesk-lõunaosas. Kõige paksem on kasulik kiht kruusaploki 3 aT põhjaosas, kus selle paksus ulatus 2,5-2,6 meetrini. Õhem kiht on edelaosas (kuni 0,5 m). Täiteliivas esinevate savi- ja tolmuosakeste (31,5 mm) sisaldus liivas on 24,6%. Täiteliiva kasuliku kihi paksus on vahemikus 0,9-2,8 m (keskmiselt 1,8 m). Käesoleva taotlusega hõlmatavate plokkide keskmine kruusa fraktsiooni (>2 mm) sisaldus on ca 40% ja peenosise sisaldus (<0,063 mm) on keskmiselt ca 20%. Kasuliku kihi keskmine paksus plokkides 7 ja 8 aT on 1,8 – 1,9 m. Kasuliku kihi lamamiks on lubjakivi, mis jääb abs kõrguste ca 28 – 33 m vahemikku.

Kasuliku kihi lamamiks on vahelduvalt hall saviliivmoreen ja Ülem-Ordoviitsiumi ladestiku Rakvere lademe Rägavere kihistu lubjakivi.

Katendi moodustab muld koos kasvukihi ja orgaanikarikka liivaga. Katendi paksus on 0,2-0,5 m (keskmiselt 0,3 m). Katendi kogus Kibuna II kruusakarjääris on ca 26 tuh m³ ning tänaseks on see suuremas osas kooritud ja ladustatud mäeeraldise teenindusmaale moodustatud müratõkkevallides.

Peamised energiatarbijad mäeeraldisel on seal töötavad seadmed ja masinad. Kuna puudub vajadus vee väljapumpamiseks karjäärist, ei kulutata selleks lisaenergiat.

Kaitsealuste liikide elupaiku ega leiukohti mäeeraldise ja teenindusmaa alale registreeritud ei ole. Need jäävad eemale (nende osas antakse ülevaade ptk-s 3.2.3).

Karjäärde rajamisel ja nende töötamise jooksul maastikupilt muutub ja looduslik mitmekesisus paratamatult väheneb. Mäeeraldisel olnud taimekooslus ja liigiline mitmekesisus hävineb, kuid hilisema korrastamise käigus rajatakse alale metsamaa, kuhu tekivad uued kooslused. Korrastamisel tuleb karjääri küljed kujundada nii, et oleks tagatud maa pikaajaline ohutu ja otstarbekas taaskasutamine ning maastiku üldilme oleks esteetiliselt vastuvõetav.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Peamised energiatarbijad karjääri avamise järgselt on karjääris töötavad seadmed ja masinad. Ettevalmistustööd (piiride märkimine, kõrghaljastuse eemaldamine, katendi eemaldamine) on juba läbi viidud, seega neile olulist energiat ei kulu. Energiat kulub maavara kaevandamiseks ja kaevise laadimiseks transpordivahenditele.

Juurdepäasuteed alale on olemas, selleks lisaenergiat ja loodusressursse ei kulutata.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Maavara kaevandamisega mõjutatakse alati suuremal või vähemal määral looduskeskkonda. Kibuna II kruusakarjääris kaevandamisega on peamisteks keskkonda mõjutavateks teguriteks maastikupildi visuaalne muutumine, müra, osakesed (tolm) ja võimalik mõju põhjaveele.

Pinna- ja põhjavesi

Mäeeraldisel teenindusmaast 130 meetri kaugusel edelas paikneb Laitse maaparandussüsteemi maa-ala (registrikood 4109970020030001). Looduslikke veekogusid mäeeraldisel teenindusmaale ei jää. Lähimaks vooluveekoguks Kibuna II kruusakarjäärile on ca 1,5..3,0 km kaugusele lääne ja lõuna poole jäävad Munalaskme oja (EELIS kood VEE1099600) ja Hingu oja (EELIS kood VEE1099700).

Kibuna II kruusakarjääris kaevandatakse maavara enamuses pealpool põhjaveetasel, lõunapoolsel lahustükis asub 6 tuh m³ varu allpool keskmist põhjaveetasel.

Mõju piirkonna veerežiimile on minimaalne, kuna kaevandamine toimub vee alt ilma veetasel alandamata.

Lähim puurkaev tunnusega PRK0060087 asub ca 160 m kaugusel Nuka katastriüksusel (29701:001:0453). Kuna kaevandamise käigus põhjavee taseme alandamist ette ei nähta, ei ole ka alust arvata, et piirkonna kaevude veetase võiks olla ohustatud.

Maa-ameti geoportaali kaardirakenduse (Eesti põhjavee kaitstuse kaardi 1:50 000) järgi jääb mäeeraldis nõrgalt kaitstud põhjaveega alale. Hinnang on antud maapinnalt esimese aluspõhjalise

veekompleksi looduslikule kaitstusele maapinnalt lähtuva potentsiaalse punkt- või hajureostuse eest. Taotletava karjääri võimalik mõju põhjaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariilukordadega.

Mõningane risk tekib vaid vee kvaliteedile, mis võib ilmnedä mäemasinate või kallurite rikete puhul. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades, on lekete tõenäosus väike ja lekkes kiiresti avastatavad. Samas ei ole avariilukordade tekkimise tõenäosus suurem, kui mõnes teises rasketehnikaga seotud tegevusalal (nt põllumajandus). Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis- ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdeõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Õnnetuse kohas tuleb reostunud pinnas kiiresti eemaldada ja anda üle vastavat litsentsi omavale jäätmekäitlusasutusele.

Maavara kaevandamine karjääris avaldab mõju pinna- ja põhjavee tasemele ning piirkonna veerežiimile sh kaevudele eelkõige siis, kui põhjavee tasemest allpool oleva maavara kaevandamisel alandatakse (pumbatakse vett välja ja/või suunatakse kraavide abil isevoolselt suublaks olevasse veekogusse) karjääris veetaset või veetase alaneb väljatava maavara mahu arvel. See toob kaasa põhjavee taseme alanemise ja alanduslehtri välja kujunemise karjääri ümbritseval alal. Selline põhjavee taseme alanemine muudab omakorda põhjavee liikumise dünaamikat karjääri mõjualas, kuna karjääris veetase alaneb ning selle tulemusena liigub vesi karjääri suunas, kuni veetase karjääris ja ümbritseval alal on ühtlustunud. Karjääri koguneva vee suunamine eesvoolu muudab suublaks oleva vooluveekogu veerežiimi, suurendades selle vooluhulka. Taotletavas Kibuna II kruusakarjääris kaevandatakse veetaset alandamata st kaevandamise käigus vett ära ei juhita ega pumbata välja, seega puudub oluline ebasoodne mõju väljakujunenud veerežiimile.

Kaevandamisel, kaevise laadimisel või masinate hooldamisel ja tankimisel tuleb naftasaaduste pinnasesse ja põhjavette sattumise võimalus minimeerida. Tegutsedes hooldatud ja töökorras masinatega ning omades vajalikke ettevalmistusi, ettevaatusabinõusid ja tegevusplaani on võimalik avariilukordi vältida ning õnnetuste kahju leevendada. Kaevandamisel tuleb kasutada vaid korrasolevat kaevandamistehnikat ning tehnika hooldamist ja remonti tuleb teha vaid selleks kohandatud alal.

Müra

Tegevusega kaasneva müra levik ümbruskonda sõltub kasutatavast tehnikast, tööprotsessidest ja ümbritsevatest keskkonnatingimustest. Kaevandamise käigus tekib müra peamiselt kahest allikast: transpordimüra ja kaevandamise käigus masinate poolt tekitatav müra.

Punktmüraallikatel (karjääris töötavad masinad nt ekskavaator, rataslaadur, kallurauto) on olulisimaks parameetrik nende tekitatav helivõimsustase. Helivõimsustase on akustiline energia, mida allikas kiirgab. Müratase ehk helirõhutase on helivõimsustaseme ja kauguse funktsioon, mis tähendab, et müratase mingis punktis sõltub allika ja vastuvõtja vahelisest kaugusest ning allika helivõimsustasemest. Täismassiga 12 t ja raskemate veokite müratase on ca 84 – 95 dB.

Transpordi puhul on olulisimaks parameetrik liiklussagedus, millest sõltub transpordivahendite müraemissioon keskkonda. Mida suurem on liiklussagedus, seda suuremaks ja ühtlasemaks kujuneb müratase teede lähiümbruses. Lisaks liiklussagedusele mõjutab transpordi puhul müra teket ka teekate (asfalt, kruuskate), liikumiskiirus ja raskete sõidukite osakaal.

Transpordimüra ei ole pidev ja karjääri pideva töötamise korral on määrav mäeeraldisel töötavate masinate poolt tekitatav (kumuleeruv) müra. Müra tekitavad karjääris töötavad kaevandamismasinad, sh ekskavaator, frontaallaadur ja kallurauto. Kaevise väljaveoks kasutatavatel kallurautodel on helirõhutase normeeritud. Vastavalt Eesti Vabariigi keskkonnaministri poolt 16.12.2016. a. kehtestatud määrusele nr 71 "Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid" tohib II kategooria segaalas olla müratase päeval ajal 60 dB ning öösel 45 dB.

Ümbruskonnale kõige häirivamat müra tekitab katendi koorimine karjääri avamisel, järgnevatel mäetöödel asuvad töötavad masinad katendivalli varjus ja karjäärisüvendis, mis hinnanguliselt vähendab mürataset kuni 10 dB võrra. Tegemist on juba tegutseva karjääriga, seega katendi koorimise etapp on suuresti juba läbitud. Karjääris liiguvad masinad süvises või puistangute vahel, mis tekitavad müratõkke ja alandavad mürataset.

Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldise teenindusmaale lähimad elamud asuvad ca 120 m kaugusel kagu suunas Nuka kinnistul (tunnus 29701:001:0453), ca 200 m kaugusel loodes Indreku kinnistul (tunnus 29702:001:0170), ca 214 m kaugusel läänes Männiku kinnistul (tunnus 72601:001:0958) ning ca 340 m kaugusel kagus Tammemäe kinnistul (tunnus 72501:001:0160). Lähtuvalt väljastatud keskkonnaloast on arendaja Otsarimetsa ja Lepiku kinnistute vahele rajanud müratõkkevalli ning säilitanud 100 m laiuse kõrghaljastusega ala, mis aitab mürataset karjääris lokaliseerida. Ka teisel pool maavara väljaveoks kasutava Munalaskme tee ja Indreku kinnistu elamu vahele jääb vähemalt 100 m laiune metsariba, mis minimeerib kaevandamise müra võimalikku levikut elamu õuealani.

Kibuna II kruusakarjäär külgneb Kibuna liivakarjääriga, mistõttu pidas Keskkonnaamet 2021. aastal vajalikuks müra eksperthinnangu koostamist kahe karjääri koostöötamisel tekkivate võimalike kumulatiivsete mõjude kohta. Kirjeldatud ühine eksperthinnang mõlema taotletava mäeeraldise kohta esitati 23.02.2021 (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2021.a, töö nr 21/3331; registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis 25.02.2021 nr DM-109924-17) ning selles on käsitletud kahe karjääri paralleelset tegevust.

Kibuna II kruusakarjääris tehakse mäetöid päeval ajal. Lubatud tööaeg karjääris on tööpäevadel kella 8.00...17.00. Nädalavahetustel ja riiklikel pühadel on töötamine karjääris keelatud. Maavara kaevandamise, töötlemise ja transportimisega kaasneb müra, mida tekitavad karjääris töötavad kaevandamismasinad. Ekskavaatori, kopplaaduri ja kallurite müratase jääb vahemikku 90...110 dB, sõelumissõlme müratase kuni 110 dB piiresse. 2021. aasta müra modelleerimise tulemusena selgub, et müratase ei ületa lähima elamu, 120 m kaugusel Nuka kinnistu õuealal (tunnus

29701:001:0453) lubatud 60 dB.

Müra modelleerimisel on arvesse võetud kõiki mäeeraldisel töötavaid mäemasinaid ja tööprotsesse ning nende maksimaalseid töötamisega kaasnevaid helirõhutasemeid. Seetõttu iseloomustavad modelleerimistulemused suurimat võimalikku müra levikut tootmisterritooriumil. Lähtutud on pigem halvemast olukorrast, kus mets müra tõkestajana puudub ning müra levikut on modelleeritud vaba helivälja tingimustes.

Ekspert hinnangus on modelleerimise tulemusi arvesse võttes järeldatud, et taotletavalt mäeeraldiselt ega selle teenindusmaalt ei levi väljapoole ülenormatiivset mürataset.

Mäeeraldisel piiril rajatud katendivallid aitavad müra levikut lokaliseerida. Kaevandamise edenedes kujuneb karjääride aladele maapinna süvend, mis loob täiendava efekti müra leviku tõkestamiseks. Leevendusmeetmetena on välja pakutud järgmist:

1. maavara kaevandamisel mäeeraldisel piiril tundlike objektide juures kasutada võimalusel korraga ainult ühte töötavat masinat (näiteks ekskavaatorit);
2. mürahäiringu minimeerimiseks väljata maavara mäeeraldisel piiril tundlike objektide juures võimalikult kiiresti;
3. viia müraallikad esimesel võimalusel astangu alla ja hoida karjääri põhjal;
4. mitte paigutada suurimat müraallikat (purustus-sorteerimissõlm) mäeeraldisel piiridele lähemale kui 50 m;
5. suurendada katendivallide kõrgust müra leviku efektiivsemaks tõkestamiseks;
6. mäeeraldisel piiride lähistel vältida kaevandamist hommikusel ja õhtueelsel ajal, mis kohalikud elanikud viibivad tõenäolisemalt kodus;
7. säilitada metsa võimalikult palju karjääride teenindusmaadel.

Kibuna II kruusakarjääri naabruses asuvad ka Kibuna liivakarjäär ja Kibuna III liivakarjäär, millest tänaseks on kaevandamisega alustatud vaid Kibuna II mäeeraldisel. Kuivõrd keskkonnalaad kehtivad 2028 – 2030. aastani, siis võib esineda olukordi, kus kõik karjäärid töötavad samaaegselt ja esineb häiringute (müra, tolm) kumuleerumine nii kaevandamisel kui maavara väljaveol. Kibuna II ja Kibuna III mäeeraldisel kuuluvad samale arendajale, millest tulenevalt on arendajal võimalik tööd korraldada nii, et tekkivad häiringud oleksid minimaalsed (nt mitte töötada samaaegselt mõlemad karjääris ja mäeeraldisel piiril mitme masinaga korraga, purustus-sorteerimissõlm paigutada elamutest võimalikult kaugemale).

Kibuna ja Kibuna II mäeeraldistel kaevandamisel aitab müra levikut Nuka kinnistul asuvale õuealale takistada säilitatud kõrghaljastus, rajatud müratõkkevallid ning karjääri tekkinud süvend, mis müra omakorda lokaliseerib ja süveneb loa muutmisel. Kaebuste esitamisel tuleb kaevandamisloa omanikul aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes mõõta mürataset kaebuse esitaja katastriüksusel ning piirnormide ületamisel korraldada koheselt karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks. Karjääris on lubatud kasutada ühte sõelumiskompleksi ja ühte purustus-sorteerimissõlme ainult ploki 4 aT põhja osas ja ploki 3 aT lääne nurgas, lähimatest elamutest vähemalt 200 m kaugusel ning tingimusel, et samal ajal kõrval asuvas Kibuna III karjääris purustussõlm ei tööta. Olulist negatiivset koosmõju piirkonna teiste karjääridega

lähimate elamute õuealadele eeldatavalt ei esine. Samas ei ole välistatud ebasoodsa koosmõju (müra ja tolmuhäiring) tekkimine juhul, kui kõik kolm karjääri töötavad korraga koos. Seega peavad lubade omanikud täitma kõiki loale kantud või edaspidi kantavaid kõrvaltingimusi ning tegema omalt poolt kõik võimaliku, vähendamaks tekkivate keskkonnahäiringute esinemist ning levimist.

Eeltoodu alusel jäävad kehtival keskkonnaloal kehtima järgmised müraga seotud kõrvaltingimused:

- *Päidre Põllud OÜ kohustub rajama Otsarimetsa ja Lepiku (katastritunnus 29701:001:0449) kinnistute vahele 3 m kõrguse müratõkkevalli enne kaevandamistegevuse alustamist ning säilitama kõrghaljastusega ala 100 m ulatuses Lepiku kinnistust põhja poole (mäeeraldise ja teenindusmaa alal Otsarimetsa kinnistu piirides).*
- *Kaebuste esitamisel tuleb kaevandamisloa omanikul aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes mõõta mürataset kaebuse esitaja katastriüksusel ning piirnormide ületamisel korraldada koheselt karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks.*
- *Karjääri lubatud tööaeg on esmaspäevast reedeni ajavahemikus 08.00-17.00. Puhkepäevadel ja riigipühadel ei ole karjääris töötamine lubatud.*
- *Tolmu leviku tõkestamiseks peab vastavalt liiklusseaduse § 34 lõikele 6 mäeeraldiselt väljuv sõiduki veos vastavalt oma eripärale olema paigutatud, kinnitatud ja kaetud nii, et see ei ohusta inimest ega keskkonda, ei põhjusta varalist kahju ega takista liiklust.*
- *Karjääris on lubatud kasutada ühte sõelumiskompleksi ja ühte purustus-sorteerimissõlme ainult ploki 4 aT põhja osas ja ploki 3 aT lääne nurgas, lähimatest elamutest vähemalt 200 meetri kaugusel ning tingimusel, et samal ajal kõrval asuvas Kibuna III karjääris purustussõlm ei tööta.*

Osakesed (tolm)

Liiva ja kruusa kaevandamisel on võimalikeks osakeste ehk tolmu allikateks maavara ammutamis- ja laadimisprotsessid ning toodangu väljaveoga seotud transport. Osakeste eraldumine mäeeraldisel toimuvatest tööprotsessidest sõltub kaevandamise tehnoloogiast, kaevise kohapealsest töötlemisest kui ka ilmastikutingimustest (tuul, sademed jne). Transpordil kaasneb tolmu eraldumine kruuskattega teedel liiklemisel transpordivahendite (eriti raskeveokite) ratastelt ning lahtistelt koormatelt. Veose katmise nõuded on toodud liiklusseadustikus ja selle alamaktides.

Kibuna II kruusakarjääris kaevandatakse keskmiselt 50 tuh m³ täiteliiva ja täitekruusa aastas. Tolm tekib laadimisprotsessi käigus materjali kukkumisel kallurisse, sõelumissõlme või puistangusse ja karjäärisisesel transpordil kuival ajal. Transpordist tingitud tolmu leviku piiramiseks tuleb karjääri siseteid kuival aastaajal vajadusel niisutada.

Liiva ja kruusa laadimisel purustisse, materjali purustamisel, purustatud materjali kukkumisel sõelurisse, materjali sorteerimisel/sõelumisel, sõelutud materjali kukkumisel puistangusse, purustatud ja sorteeritud materjali laadimisel lattu ning purustatud ja sorteeritud materjali laadimisel kallurisse on Kibuna II kruusakarjääri tingimustes PMsum emissiooni faktoriks 0,00049 kg/t ning PM10 faktoriks 0,00023 kg/t. Aastase kaevandamise mahu 50 tuh m³ korral on

tahkete osakeste summaarne heitkogus Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisel kaevandamisel kuni 0,4101 t ning keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba” toodud künniskoguseid kaevandamistegevuse käigus ei ületata.

Kuna kaevandamine toimub mehhaaniliselt, piirdub potentsiaalne mõju veekvaliteedile heljumi tekke ja masinate kasutatud õlide ja kütuste sattumisega põhjavette. Heljumi levik põhjaveekihi on äärmiselt lokaalne, kuna madal veevoolukiirus settepoorides tagab suuremate (aleuriidi ja liiva) osakeste kiire välja settimise. Mõju piirkonna veerežiimile on minimaalne, kuna kaevandamine toimub vee alt ilma veetaset alandamata. Mõju põhjavee keemilisele koostisele on liiva kaevandamisel reeglina seotud kasutatava tehnika avariolukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades on lekete tõenäosus väike ja lekked kiiresti avastatavad. Samas avariolukorra tekkimise tõenäosus ei ole suurem, kui mõnes teises rasketehnikaga seotud tegevusalal (nt põllumajandus).

Vastavalt keskkonnaministri 14.12.2016 määrusele nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba” ja selle lisale on õhusaasteluba vaja kui kaevandamise käigus eraldub ühe aasta jooksul atmosfääri tahkeid osakesi enam kui 1 tonn.

Seletuskirjas toodud arvutuste kohaselt jääb heitkogus alla keskkonnaministri 14.12.2016 määrusega nr 67 kehtestatud künnise 1 tonn/aastas. Taotleja on teadlik, et künnise ületamisel tuleb juurde taotleda õhusaasteluba.

Ülenormatiivse tolmu kontsentratsiooni levimine mäeeraldisel piiridest välja võib juhtuda ekstreemumitel ehk halbade tingimuste kokkulangemisel (suur tuulekiirus, kuivad tingimused, tööesi on vahetult mäeeraldisel piiril).

Keskkonnaloa omajal tuleb võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed häiringute vähendamiseks ning olemasoleval keskkonnaloal jäävad kehtima järgmised kõrvaltingimused:

- *Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C, tuleb karjääris kasutatavaid teid ja valmistoodangu puistanguid kasta või töödelda pidevalt vastavate vahenditega õhusaaste leviku vältimiseks. Kui kaevandamist (maapõueseaduse § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta.*

Valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Valgus-, soojus-, kiirgus- ega lõhnareostust tegevusega ümbruskonnale eeldatavalt ei kaasne.

Vibratsioon

Lähtuvalt töötervishoidu käsitlevatest õigusaktidest on karjääris töötavale tehnikale kehtestatud vibratsiooni piirnormid juba valmistajatehases. Karjääris töötav tehnika peab vastama kehtestatud normidele. Kibuna II kruusakarjääris ei viida läbi lõhkamisi, seega vibratsiooni tekkimist kavandatava tegevuse elluviimisel ette näha ei ole.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Jäätmeseaduse § 7¹ lõike 1 kohaselt loetakse kaevandamisjäätmeteks jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena. Selle kohaselt võib mäeeraldisel kirjeldatud tegevuse tulemusel kaevandamisjäätmeteks kvalifitseerida kooritud katendit (kokku ca 30 tuh m³). Kaevandamise käigus tootmisjäätmeid ei teki, kogu kasulik materjal turustatakse.

Taotluse kohaselt korrastatakse karjäär metsamaaks. Korrastamiseks mittevajalik katend võõrandatakse. Eelnevale tuginedes ei ole antavale keskkonnaloale jäätmete eriosa lisamine vajalik.

Karjäärialale on keelatud prügi ladustada. Keskkonnale ohtlikud jäätmed tuleb koguda teistest jäätmetest eraldi (määrdeõlid, pliiakud, patareid, õlised kaltsud jms) ja käidelda nõuetekohaselt (viia jäätmejaama vms).

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Kaevandamisel tuleb rangelt jälgida, et ei satuks kütust või õli pinnasesse. Mäetöödel on potentsiaalseteks reostusallikateks karjääri mäemasinate tehnilised avariid. Selle tulemusel võib pinnasesse sattuda diiselkütust ja/või määrdeaineid, millega võidakse saastada nii pinnast kui ka vett. Selle vältimiseks tuleb pidevalt jälgida masinate tehnilist seisundit ning planeerida karjääri projektis avariide likvideerimise viisid.

Tuleb tagada kütte- ja määrdeainete pinnasesse sattumise vältimiseks ettenähtud kaitsevahendite olemasolu ja korrashoid. Remontimine peab toimuma selleks ettenähtud kohtades. Võimaliku tekkinud reostuse likvideerimiseks peab olema karjääris töötajatel teada kindel tegevusplaan.

Ettevõtte tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu. Teadaolevalt puuduvad mäeeraldisel mõjupiirkonnas alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuv või planeeritav tegevus

Kibuna II kruusakarjäär asub Harju maakonnas Saue vallas Kibuna külas eraomandisse kuuluvatel kinnistutel Männisalu (katastritunnus 72501:001:0966, registriosa nr 3519550) ja

Otsarimetsa (katastritunnus 72501:001:0965, registriosa nr 3519550) Kibuna kruusamaardlas (registrikaardi nr 976). Tegevus toimub kahel lahustükil, mille vahele jääb Männiku-Veera tee L1 (katastritunnus 72501:001:0967, registriosa nr 3519550).

Kibuna II kruusakarjäär piirneb vahetult ida poolt Kibuna karjääri (katastritunnus 72601:001:1228) ja Kadaka (katastritunnus 29701:001:0447) kinnistutele jääva Kibuna kruusamaardla ehituskruusa aktiivse tarbevaru plokiga 2 ja täiteliiva aktiivse tarbevaru plokiga 1, kuhu on antud keskkonnaluba nr KL-513096 maavara kaevandamiseks AS-le A&P Mets.

Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisele lähimad elamud asuvad ca 120 m kaugusel idas Nuka kinnistul (tunnus 29701:001:0453), ca 200 m kaugusel loodes Indreku kinnistul (tunnus 29702:001:0170), ca 250 m kaugusel läänes Männiku kinnistul (tunnus 72601:001:0958) ning ca 350 m kaugusel kagus Tammemäe kinnistul (tunnus 72501:001:0160).

Taotletavast Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisest idas ca 500 m kaugusel kulgeb Tallinn-Riisipere raudteetrass (tunnus 4071835). Teisel pool raudteetrassi asub Kaasiku küla tiheasustusega piirkond. Mäeeraldise teenindusmaa piirist ca 40 m kaugusel põhjas kulgeb Munalaskme-Laitse tee (tee nr 11381). Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldise kahe lahustüki vahele jääb Männiku-Veera tee L1 (katastritunnus 72501:001:0967; tee nr 2971003).

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad (sh maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime)

Kibuna II kruusakarjääri alal on geoloogilised uuringud teostatud 2020, 2022 ja 2024 aastal ning uuringu tulemused on kinnitatud aruannetes “Kibuna II uuringuruumi kruusa varu geoloogiline uuring (varu seisuga 01.02.2020)” (Maavarauuringud OÜ, töö nr 19-283, EGF: 9345), “Kibuna kruusamaardla Kibuna III uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.01.2022)” (OÜ Inseneribüroo STEIGER, töö nr 21/3708, EGF: 9566) ning „Kibuna kruusamaardla Kibuna IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.12.2024)“ (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2024, töö nr 24/5012, EGF: 9936). Viimase uuringu põhjal on arvele käesoleva taotlusega taotletav varu.

Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldise teenindusmaa asub ebatasase reljeefiga alal, mida läbib loode-kagusuunaline madal (2-3 m kõrgune) seljandik. Kibuna II kruusakarjääri abs kõrgused varieeruvad vahemikus 31,0-36,7 m.

Kasuliku kihi moodustab Kibuna II kruusakarjääris kruus eriteralise liiva, veeriste ja munakatega (täitekruus) ning täiteliiv. Kruusas esinevate savi- ja tolmuosakeste (31,5 mm) sisaldus on mäeeraldise piires samuti varieeruv, jäädes vahemikku 22-52%. Kruusasem materjal, kus osakeste >31,5 mm sisaldus jääb 48-50% piiresse levib kruusaploki 3 aT kesk-lõunaosas. Kõige paksem on kasulik kiht kruusaploki 3 aT põhjaosas, kus selle paksus ulatus 2,5-2,6 meetrini. Õhem kiht on edelaosas (kuni 0,5 m). Täiteliivas esinevate savi- ja tolmuosakeste (31,5 mm) sisaldus liivas on 24,6%. Täiteliiva kasuliku kihi paksus on vahemikus 0,9-2,8 m (keskmiselt 1,8 m). Käesoleva taotlusega hõlmatavate plokkide keskmine kruusa fraktsiooni (>2 mm) sisaldus

on ca 40% ja peenosise sisaldus (<0,063 mm) on keskmiselt ca 20%. Kasuliku kihi keskmine paksus plokkides 7 ja 8 aT on 1,8 – 1,9 m. Kasuliku kihi lamamiks on lubjakivi, mis jääb abs kõrguste ca 28 – 33 m vahemikku.

Kruus-liiv looduses ei taastu, mistõttu on tegemist taastumatu loodusvaraga ning puudub looduskeskkonna vastupanuvõime. Kaevandamise käigus muutub ka loodusmaastik täielikult, kuid see on hilisemalt taastatav karjääriala korrastamisega. Kibuna II kruusakarjäär kavandatakse korrastada metsamaaks. Karjääris kaevandamise käigus ja korrastamisel veetaset ei alandata ja olemasolevat veerežiimi ei muudeta.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasustusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Maavara kaevandamisega kaasneb mäeeraldise piires mäetööde käigus maastiku muutus ja olemasoleva taimkatte hävimine. Planeeritav tegevus sarnaneb oma olemuselt ehitustegevusega. Nagu iga ehitustegevusega, võib ka maavara kaevandamisega kaasneda keskkonnahäiringuid. KeÜS § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale. Keskkonnalooga lubatud tegevusega kaasneda võivateks peamisteks keskkonnamõjudeks on kaevandamise tehnoloogilise protsessiga kaasnev müra ja osakeste heide välisõhku ning mõju maastikule ja maakasutusele, samuti kaitstavatele liikidele.

Kaevandamistegevusega kaasneda võiva osakeste heitme või müra häiringu mõju ei ulatu kaevandamistegevuseks kasutatavale tehnoloogiale õigusaktidega seatud tehnilistest piirangutest ja väljatava maavara looduslikust niiskusest tulenevalt eeldatavalt kaugemale kui 250 m. Kuivema ilma korral, avamaal võib toodangu transportimisel välisõhku paiskuv osakeste kogus tugevama tuule korral kanduda ka mainitust kaugemale. Selliste olukordade vältimiseks seatakse keskkonnaloale kõrvaltingimused asjakohaste leevendusmeetmete rakendamiseks (ptk 3.3.4.).

Kaevandamistegevus toob endaga kaasa maastiku pikaajalise või püsiva muutumise. Samas on näiteks majanduslikust aspektist oluline ka taastumatute maavarade jätkusuutliku kasutamise tagamine. Karjääri töötamise jooksul looduslik mitmekesisus paratamatult vaesub. See saab hakata taastuma peale karjääri korrastamist.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine taotletava karjääri mõjupiirkonnas alasid, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid oleks ületatud või võidakse ületada.

Taotletav ala ei kattu looduskaitse- ega Natura 2000 alaga, samuti ei jää sinna kaitse all olevate liikide leiukohti ega elupaiku.

Lähim looduskaitsealine objekt Munalaskme park jääb ca 2,2 km kaugusele lääne-edela suunda. Lähim Natura 2000 võrgustikku kuuluv Vansi loodusala (tunnus:

RAH0000659) jääb ca 2,5 km kaugusele kirde suunda. Kuna kavandatava tegevusega kaasneda võib negatiivne keskkonnamõju võib ulatuda kuni ca 250 m kaugusele, siis kavandatavast tegevusest tekkida võivad negatiivsed mõjud ei ulatu Munalaskme pargini ega Natura 2000 võrgustikku kuuluva Vansi loodusalani.

Kaljukotkas

Kibuna II kruusakarjäärist ca 5,2 km kaugusele jääb I kaitsekategooria linnuliigi kaljukotka elupaik (KLO9128611), mille territooriumil on viimastel aastatel olnud pesa asutatud.

Kaljukotkas on kõige suuremapindalisema elupaiganõudlusega kotkaliik Eestis. Kaljukotkas eelistab pesitseda ühes ja samas pesas pikki aastaid, kuid looduslikud tegurid või inimhäiring sunnib liiki pesapaika vahetama. Tavaliselt eelistab paar edasi kasutada juba kasutuses olevat toitumisala (sood), kuid uus sobilik pesapaik võidakse leida mitme kilomeetri kauguselt teiselt poolt sood.

Liigil pesitsemiseks kasutatav territoorium hõlmab tuumalana 2 km raadiust ala ümber pesa ning kodupiirkonnana 5 km raadiust ala ümber pesa. Olulise negatiivse mõjuga on ka tuumaladel ja kodupiirkonnas esinevatel sobivatel elupaikadel paiknev mürarikas tööstus (karjäärid vms) ning muud häirimist põhjustavad arendused (sh teed).

Käesoleva Kibuna II kruusakarjääri keskkonnaloa muutmise menetluse puhul on tegemist loa pikendusega ning karjääri sügavuti laiendamisega ilma veetaset alandamata. Täna on mäeeraldise maa-alalt mets raadatud, katend enamuses kooritud. Karjääriala pole liigile sobilik elupaik, sealne tegevus suure tõenäosusega liigi pesitsuspaiga kvaliteeti ei mõjuta.

Must-toonekurg

Kibuna II kruusakarjääri lähialadele on registreeritud kaks I kaitsekategooria must-toonekure (*Ciconia nigra*) püsielupaika:

1. Kordi must-toonekure püsielupaik (KLO3000488) ca 5,5 km kaugusel
2. Vasalemma must-toonekure püsielupaik (KLO3000489) ca 3 km kaugusel.

Eesti Punase nimestiku andmetel on must-toonekurg Eestis väljasuremisohus. Tegemist on I kaitsekategooria kaitsealuse liigiga, mis tähendab, et tagada tuleb kõigi teadaolevate elupaikade kaitse. Must-toonekure kaitse tegevuskava (edaspidi tegevuskava) kohaselt on liigile olulisteks ohuteguriteks toitumisalade kvaliteedi langus, metsamassiivide killustumine ja puistu mitmekesisuse vähenemine ning pesitsusaegsed toitumisalade häiringud. Raadio- ja satelliit-telemetriiliste uuringute andmetel võivad vanalinnud käia toitumas isegi kuni 40 km kaugusel poegade pesadest. Liik on inimpelglik ja tundlik häiringute suhtes, millest lähtuvalt on kinnistu edaspidine võimalik kasutusotstarbe muutus (sh karjääri laiendamine, sügavdamine ja sellest tulenevad häiringud- müra, tolmu, kuivendused) liigile eeldatavalt negatiivse mõjuga, vähendades nii võimalikku toitumisala.

Planeeritud karjäärialale ei jää veekogusid, liigi toitumisala raadius on suur ja karjääridega kaasnevad müra, tolm ja kuivendus võivad mõjutada sealset veerežiimi ja toitumisala kvaliteeti.

Käesoleva Kibuna II kruusakarjääri keskkonnanõu muutmise menetluse puhul on tegemist loa pikendusega ning karjääri sügavuti laiendamisega ilma veetasemise alandamata. Täna on määraldise maa-alalt mets raadatud ning katend enamuses osas kooritud. Karjäärialala pole liigile sobilik elupaik, sealse tegevusega ning kaevandustegevuse sügavuti laiendamisega ei kaasne keskkonnahäiringute kasvu määral mis must-toonekure potentsiaalseid toitumisalasid täiendavalt märkimisväärselt mõjutaksid.

Karjäär ei asu tiheasustusel ja sellel puuduvad kultuurimälestiste registrisse kantud kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alad.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

KeÜS § 23 lõige 1 sätestab, et igal inimesel on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. Lõike 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga. KeÜS § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Siiski tuleb võimaliku keskkonnahäiringu tekkimist võimalusel ennetada ning kui see pole võimalik, võtta kasutusele leevendusmeetmed. Keskkonnanõu omanikul on kohustus hüvitada kaevandamisega tekitatud kahju sõltumata oma süüst (MaaPS § 93 lõige 1).

Kibuna II kruusakarjääris kaevandamisel on peamiseks keskkonda mõjutavateks teguriteks maastikupildi visuaalne muutumine, müra, osakesed (tolm) ja võimalik mõju põhjaveele.

Ümbruskonna maad (mis ei ole hõlmatud kaevandamisega) on valdavalt kasutuses maatulundusmaana (põllu- ja metsamaad), läheduses asub ka elamumaid ja majapidamisi. Tegemist on hajaasustusega.

Kibuna II kruusakarjääri määraldisele lähimad elamud asuvad ca 120 m kaugusel idas Nuka kinnistul (tunnus 29701:001:0453), ca 200 m kaugusel loodes Indreku kinnistul (tunnus 29702:001:0170), ca 250 m kaugusel läänes Männiku kinnistul (tunnus 72601:001:0958) ning ca 350 m kaugusel kagus Tammemäe kinnistul (tunnus 72501:001:0160).

Lähipiirkonnas suurtööstusi ei ole.

Kaevandamisel veetaseme alandamist (vee väljapumpamist ega ärajuhtimist) ei toimu. Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariilukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades, on lekete tõenäosus väike ja lekkes kiiresti avastatavad.

Maavara kaevandamisel tekkiv tolmu kogus on minimaalne tulenevalt liiva looduslikust niiskusest. Transpordil tekkiva õhusaaste vältimiseks tuleb karjäärisiseseid teid regulaarselt niisutada või töödelda vastavate vahenditega. Väljaspool mäeeraldist ja selle teenindusmaad asuvate avalikus kasutuses olevate teede korrashoiu eest vastutab tee omanik, sõlmides vajadusel selleks vajalikke kokkuleppeid teed kasutada soovivate isikutega. Häiringute leevendamiseks tuleb vajadusel kasutusele võtta vajalikud meetmed.

Tasakaalu hoidmine inimeste heaolu ja kaevandamistegevuse vahel on oluline. Mõistetavalt võib tulenevalt iga indiviidi isiklikust tundlikkusest olla maavarade kaevandamisel ebasoodne mõju vaatamata võimaliku häiringu õigusaktides sätestatud normeeritud piiridesse jäämisel. Kuivõrd keskkonnaloa muutmise keeldumiseks pole alust, on otstarbekas kaaluda keskkonnaloale kõrvaltingimuste lisamist tekkida võivate keskkonnanäringute vähendamiseks.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Eelnevast lähtudes võivad Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldisel kaevandamistegevusega kaasnevateks peamisteks mõjudeks olla mõju välisõhule (tolm, müra) ja maastikule. Mõju veekogudele ning põhjaveele ei ole eeldada.

3.3.1. Mõju suurus, mõjuala ulatus, mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg, mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Keskkonnaamet käsitleb kavandatava tegevuse mõjualana Kibuna II kruusakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 200-250 m ümber selle, kuna nii kaugemale võib teoreetiliselt ulatuda müra- või tolmuhäiring. Arvutuslikult jäävad mõju suurused kehtestatud piirnormidesse, kuid vajadusel tuleb teostada kontrollmõõtmisi.

Kaevandamistegevusega kaasnevad häiringud avalduvad kaevandamise käigus keskkonnaloa kehtivusaja jooksul. Perioodil, kui kaevandamist ei toimu, kavandataval tegevusel otseseid mõjusid ei ole v.a. visuaalne häiring.

Pärast kaevandamistegevuse lõppemist ning ala korrastamist lõpeb ka kavandatava tegevuse mõju. Eelhinnangu kohaselt ei teki kavandatava tegevuse elluviimisel olulist negatiivset keskkonnamõju, samas võib tekkida ümberkaudsetele elanikele tavapärasest mõnevõrra rohkem häiringuid (müra, tolmu). Siiski võib eeldada, et häiringute leevendamine on võimalik.

3.3.2. Mõju piiriülesus

Riigipiiri üle mõju ette näha ei ole.

3.3.3. Mõju Natura 2000 võrgutiku alale

Taotletav ala ei kattu looduskaitse- ega Natura 2000 alaga, samuti ei jää sinna kaitse all olevate liikide leiukohti ega elupaiku.

Lähim looduskaitseline objekt Munalaskme park jääb ca 2,2 km kaugusele lääne-edela suunda. Lähim Natura 2000 võrgustikku kuuluv Vansi loodusala (tunnus: RAH0000659) jääb ca 2,5 km kaugusele kirde suunda. Kuna kavandatava tegevusega kaasnedavad võivad negatiivne keskkonnamõju võib ulatuda kuni ca 250 m kaugusele, siis kavandatavast tegevusest tekkida võivad negatiivsed mõjud ei ulatu Munalaskme pargini ega Natura 2000 võrgustikku kuuluva Vansi loodusalani.

Must-toonekurg (*Ciconia nigra*)

Must-toonekurg on väheneva arvukusega liik, kes on Eesti punase nimestiku järgi ohualdis ning kuulub looduskaitsealade alusel I kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Arvukus on langenud 1980. aastate alguse ca 250 pesitsevalt paarilt praeguseks 60–90 paarini. Liik eelistab vanu, inimõjust vähe häiritud, looduslikult mitmekesiseid metsi, kus on ligipääs sobivatele toitumisaladele. Peamised ohutegurid on teadmata pesapaikade hävimine, pesitsusajal häirimine ja toitumisalade (nt veekogude) kvaliteedi langus.

Kibuna II kruusakarjääri lähialadele on registreeritud kaks I kaitsekategooria must-toonekure (*Ciconia nigra*) püsielupaika: 1. Kordi must-toonekure püsielupaik (KLO3000488) ca 5,5 km kaugusel 2. Vasalemma must-toonekure püsielupaik (KLO3000489) ca 3 km kaugusel.

Must-toonekure kaitse tegevuskava (edaspidi tegevuskava) kohaselt on liigile olulisteks ohuteguriteks toitumisalade kvaliteedi langus, metsamassiivide killustumine ja puistu mitmekesisuse vähenemine ning pesitsusaegsed toitumisalade häiringud. Raadio- ja satelliitleemeetriliste uuringute andmetel võivad vanalinnud käia tootumas isegi kuni 40 km kaugusel poegade pesadest. Liik on inimpeelglik ja tundlik häiringute suhtes, millest lähtuvalt on kinnistu edaspidine võimalik kasutusotstarbe muutus (sh karjääri laiendamine, sügavdamine ja sellest tulenevad häiringud- müra, tolm, kuivendused) liigile eeldatavalt negatiivse mõjuga, vähendades nii võimalikku toitumisala.

Planeeritud karjäärialale ei jää veekogusid, mis võiksid olla liigi toitumisalad. Käesoleva Kibuna II kruusakarjääri keskkonnanõu muutmise menetluse puhul on tegemist loa pikendusega ning karjääri sügavuti laiendamiseks ilma veetaseta alandamata. Tänapäevaks on mäeeraldisel maa-alal mets raadatud, katend enamuses kooritud. Karjäärialal pole liigile sobilik elupaik, sealse tegevusega ning kaevandustegevuse sügavuti laiendamisega ei kaasne keskkonnahäiringute kasvu määral mis must-toonekure potentsiaalseid toitumisalasid täiendavalt märkimisväärselt mõjutaksid.

Tuginedes eelnevale ei ole eeldada olulist ebasoodsat mõju must-toonekurele karjääri tegevuse tulemusena.

3.3.4. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Tegemist on olemasoleva mäeeraldisega, seega on piirkond mõjutatud varasemast

kaevandamisest. Ümbruskonna maad on kasutused metsa- ja põllumaana, lähim kehtiva keskkonnaloaga karjäär on Kibuna liivakarjäär (keskkonnaluba nr KL-513096; AS A&P Mets), mis piirneb taotletava Kibuna II kruusakarjääriga. Arvestades, et kaevandamistegevusega veetaset ei alandata ei too mäeeraldise 1,8 - 1,9 m sügavuti laiendamine kaasa märkimisväärsed negatiivset mõjude kasvu .

Eeltoodu kokkuvõtteks võib järeldada, et ei ole ette näha olulise negatiivse koosmõju tekkimist koos lähipiirkonna teiste tegevustega. Keskkonnaloa omanik peab siiski täitma kõiki asjakohaseid õigusaktides sätestatud nõudeid ja loale kantavaid kõrvaltingimusi ning tegema omalt poolt kõik võimaliku, vähendamaks tekkivate keskkonnahäiringute esinemist ning levimist.

3.3.5. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Kibuna II kruusakarjääris kaevandamisega kaasneda võivaid keskkonnahäiringuid on pikemalt käsitletud käesoleva eelhinnangu punktides 3.1.5., 3.1.7 - 3.1.8., 3.2.3.-3.2.4 ja 3.3 ning siinkohal ei korrata. Eelhinnangus esitatud kaalutluste alusel ja lähtudes Saue Vallavolikogu 26.03.2026 otsusest nr 10 kavandab Keskkonnaamet keskkonnahäiringute leevendamiseks kanda keskkonnaloale nr KL-512797 järgmised asjakohased kõrvaltingimused:

1. Väljavedu kaevandamisalalt peab toimuma Otsarimetsa kinnistult (katastritunnusega 29702:001:0046) mööda kaevandaja poolt rajatavat teed, mis jookseb paralleelselt Männiku-Veera teega (teeregister nr 2971003) Otsarimetsa kinnistul.
2. Päidre Põllud OÜ kohustub rajama Otsarimetsa ja Lepiku (katastritunnus 29701:001:0449) kinnistute vahele 3 m kõrguse müratõkkevalli enne kaevandamistegevuse alustamist ning säilitama kõrghaljastusega ala 100 m ulatuses Lepiku kinnistust põhja poole (mäeeraldise ja teenindusmaa alal Otsarimetsa kinnistu piirides).
3. Kaebuste esitamisel tuleb kaevandamisloa omanikul aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes mõõta mürataset kaebuse esitaja katastriüksusel ning piinormide ületamisel korraldada koheselt karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks.
4. Karjääri lubatud tööaeg on esmaspäevast reedeni ajavahemikus 08.00-17.00. Puhkepäevadel ja riigipühadel ei ole karjääris töötamine lubatud.
5. Tolmu leviku tõkestamiseks peab vastavalt liikluseaduse § 34 lõikele 6 mäeeraldiselt väljuv sõiduki veos vastavalt oma eripärale olema paigutatud, kinnitatud ja kaetud nii, et see ei ohusta inimest ega keskkonda, ei põhjusta varalist kahju ega takista liiklust.
6. Karjääris on lubatud kasutada ühte sõelumiskompleksi ja ühte purustus-sorteerimissõlme ainult ploki 4 aT põhja osas ja ploki 3 aT lääne nurgas, lähimatest elamutest vähemalt 200 meetri kaugusel ning tingimusel, et samal ajal kõrval asuvas Kibuna III karjääris purustusõlm ei tööta.
7. Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C, tuleb karjääris kasutatavaid teid ja valmistoodangu puistanguid kasta või töödelda pidevalt vastavate vahenditega õhusaaste leviku vältimiseks. Kui kaevandamist (maapõueseaduse § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta.
8. Päidre Põllud OÜ annab tasuta Saue vallale tee teenindamiseks vajaliku maa Otsarimetsa kinnistu ulatuses. Teemaa katastriüksuse väljamõõdistamise ning riigilõivu ja notaritasu maksab

Saue

Vallavalitsus.

9. Päidre Põllud OÜ korrastab Männiku-Veera tee (teeregister nr 2971003) kruusatee nõuetele vastavaks kuni Tammemäe kinnistuni hiljemalt 30. juuniks 2023. aastaks eeldusel, et ettevõttele kaevandamisluba väljastatakse. Kruusateelt väljasõit riigimaanteele 11381 Munalaskme-Laitse teele ning Otsarimetsa kinnistu plokkide 3 aT ja 4 aT ülesõit korrastatakse asfaldiga.

10. Kaevandamisala korrastamisprojekti tuleb ette näha metsa istutus ning istutatavate taimede 2 aastane järelhooldus.

11. fikseeritakse Nuka kinnistu (katastritunnusega 29701:001:0453) puurkaevu (vid: PRK0060087) veetase ja kvaliteet sõltumatu ettevõtte poolt enne kaevandusloa väljastamist. Määrata järgmised kvaliteedinäitajad: elektrijuhtivus, pH, lahustunud hapniku sisaldus, keemiline hapnikutarve, ammoonium, kloriidid, sulfaadid, nitraadid, naftasaadused (vastavalt keskkonnaministri 01.10.2019 määruse nr 48 §-le 6, § 9 lg 1, § 10 lg 1;

12. Männiku-Veera tee L1 (katastritunnusega 72501:001:0967) tuleb anda tasuta üle Saue valla omandisse enne loa väljastamist;

13. kaevandaja on kohustatud karjääri korrastamise käigus rajama Männisalu kinnistule (katastritunnusega 72501:001:0966) sõidutee selliselt, et Männiku-Veera tee L1 kinnistult (katastritunnusega 72501:001:0967) oleks tagatud juurdepääs Männimäe kinnistule (katastritunnusega 72501:001:0159), et tagada juurdepääs loodavale puhkealale. Rajatav tee antakse tasuta üle Saue vallale enne kaevandusloa kehtivuse lõppu. Vastava kohustuse tagamiseks sõlmitakse notariaalne võlaõiguslik kokkulepe koos eelmärkega;

14. enne kaevandusloa väljastamist tuleb Männiku-Veera ja Salu-Nuka teede kasutamise ja korrashoiu tingimused kirjalikult kokku leppida asjasse puutuvate osapoolte vahel.

Vajadusel täpsustatakse keskkonnaloale kantavate kõrvaltingimuste sõnastust keskkonnaloa andmise korralduses.

3.4. Eelhindangu järelendus

Eelhindamise tulemusena järeldeb Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. Kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstaval loodusobjektidel ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;

2. Eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamisel ei ületata kaevandamisel piirmäärasid õhusaaste osas;

3. Eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta väljakujunenud põhjaveerežiimi, kuna kaevandamine toimub olemasolevat veerežiimi muutmata ja reostuse teket tuleb hoolega vältida;

4. Mäeeraldisel on looduslik maastik kaevandamistöõde käigus hävinud, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega;

5. Kaevandamine ei avaldada negatiivset mõju kaitstavatele liikidele ning ebasoodsa mõju tõhusaks ennetamiseks, vältimiseks, vähendamiseks ja leevendamiseks järgitakse keskkonnaloale

kantavaid tingimusi.

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedu võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhinnangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmine, esitatakse eelhinnangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 3³ lõike 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3³ lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga. Keskkonnaseire määramisel ja tegemisel arvestatakse olemasoleva keskkonnaseirega.

Loa taotleja ei ole KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitanud Keskkonnaametile teavet kavandatava tegevuse erisuste või võetavate keskkonnameetmete kohta, millega loa taotleja kavandab vältida või ennetada muidu ilmnedu võivat olulist ebasoodsat keskkonnamõju.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2² alusel XX.XX.2026 kirjaga nr DM-134565-X Kibuna II kruusakarjääri keskkonnamõju taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu tutvumiseks ja seisukoha võtmiseks Saue Vallavalitsusele, Päide Põllud OÜ-le ning XX seisukoha esitamise tähtajaga XX.XX.2026.

Vastused XXX

Lugupidamisega
(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Jürgen Ojangu 5863 5940 (maapõu)
Jurgen.Ojangu@keskkonnaamet.ee

Eike Tammekänd 5699 6334 (loodushoiutööd)
Eike.Tammekand@keskkonnamet.ee

Valerija Svätskaja 5193 3976 (vesi)
Valeija.Svatskaja@keskkonnaamet.ee